

Sygn. akt I ACa 51/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 maja 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący	:	SSA Elżbieta Borowska
Sędziowie	:	SSA Beata Wojtasiak SSO del. Grażyna Wołosowicz (spr.)
Protokolant	:	Sylwia Radek - Łuksza

po rozpoznaniu w dniu 15 maja 2015 r. w Białymstoku

na rozprawie

sprawy z powództwa **M. M.**

przeciwko (...) **Bankowi (...) S.A. w W.**

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku

z dnia 10 października 2014 r. sygn. akt I C 1357/13

I. oddala apelację;

II. zasądza od powoda na rzecz pozwanego 5.400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za instancję odwoławczą;

III. nakazuje wypłacić ze Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Białymstoku na rzecz adwokata K. R. kwotę 6.642 (sześć tysięcy sześćset czterdzieści dwa) złote tytułem kosztów pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w instancji odwoławczej, w tym 1.242 (jeden tysiąc dwieście czterdzieści dwa) złote podatku Vat.

UZASADNIENIE

Powód M. M. w ostatecznie sprecyzowanym stanowisku w sprawie wnosił o zasądzenie od pozwanego (...) Banku (...) Spółki Akcyjnej kwoty 552.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia powództwa, opierając swoje roszczenie na treści art. 471 k.c. Powód zarzucał nienależyte wykonanie zobowiązania przez pozwanego. Wskazał, iż pomiędzy stronami została zawarta umowa kredytu i umowa przywłaszczenia rzeczy ruchomych. Urządzenia pralnicze

miały pozostać w posiadaniu powoda, a własność przeszła na bank. Pozwany wiedział o fakcie, że powód w sposób bezprawny został pozbawiony możliwości korzystania z tych urządzeń i jako właściciel tych ruchomości powinien przedsięwziąć kroki, zmierzające ku temu, by zniwelować szkodę swoją i powoda. W tej chwili z tych ruchomości korzysta podmiot zupełnie obcy, nie płaci z tego tytułu ani na rzecz powoda, ani pozwanego jakichkolwiek należności. Te ruchomości tracą na wartości, co powoduje, że majątek powoda jest uszczuplany. Bank zamiast próbować sprzedać te ruchomości, aby zmniejszyć należności powoda w stosunku do niego, nie robi nic w tym kierunku, zajął jedynie hipotekę mieszkania, które należy do powoda. W ocenie powoda to pozwany jest odpowiedzialny za szkodę, jaką poniósł powód w postaci niespłaconego kredytu i odsetek, jak również utraty wartości urządzeń pralniczych. Powód został w bezprawny sposób pozbawiony własności tych rzeczy, w związku z tym uniemożliwiane miał spłacanie rat kredytowych, a także uniemożliwione korzystanie z tych ruchomości. Pozwany był wielokrotnie informowany o takiej sytuacji i nie powziął żadnych kroków ku temu, by tę szkodę zniwelować. W ocenie powoda szkoda jest bezsporna i zawiera się w kwocie 552.000 zł, stanowiącej równowartość odszkodowania za dopuszczenie do sytuacji bezumownego korzystania przez osobą trzecią z przewłaszczonej rzeczy, tj. środków trwałych znajdujących się w pralniach, a tym samym do bezczynności pozwanego w tym zakresie.

Pozwany (...) Bank (...) Spółka Akcyjna wnosił o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Pozwany zaprzeczał, aby kiedykolwiek znalazł się w posiadaniu ruchomości wskazanych przez powoda w uzasadnieniu pozwu. Nie zawierał z jakimikolwiek osobami trzecimi umowy najmu, dzierżawy, użyczenia lub innej umowy, uprawniającej kontrahenta pozwanego do posiadania ruchomości. Pozwany podniósł, iż stanowisko powoda, jakoby niewykorzystanie przez pozwanego zabezpieczenia w postaci przewłaszczonej rzeczy stanowiło bezprawne i zawinione działanie, czy też nienależyte wykorzystanie zobowiązania, jest całkowicie błędne. Niezasadne jest także przekonanie, iż niekorzystanie z formy zabezpieczenia przez pozwanego może w jakikolwiek sposób szkodzić powodowi. Pozostawienie przewłaszczonej rzeczy w posiadaniu powoda obiektywnie jest w jego interesie, ponieważ umożliwia mu kontynuowanie działalności gospodarczej i uzyskiwanie przychodów. Fakt, że pozwany nie wykorzystał możliwości zaspokojenia swojej wierzytelności z przewłaszczonej rzeczy, nie pozbawia jednak powoda możliwości wykorzystania przedmiotowych ruchomości do tego celu. Powód dysponuje zbywalną (niewymagalną) wierzytelnością wobec pozwanego o zwrotne przeniesienie własności tych rzeczy po spłacie kredytu. Jeżeli powód twierdzi, że możliwe jest uzyskanie za przewłaszczone ruchomości ceny wystarczającej do zaspokojenia zobowiązań kredytowych powoda, może sprzedać wskazaną wierzytelność. Umowa taka mogłaby przewidywać zapłatę ceny bezpośrednio na rzecz pozwanego tytułem spłaty kredytu.

Sąd Okręgowy w Białymstoku wyrokiem z dnia 10 października 2014 roku: oddalił powództwo (punkt I.), odstąpił od obciążania powoda kosztami procesu (punkt II.) oraz nakazał wypłacić ze Skarbu Państwa (Sądu Okręgowego w Białymstoku) na rzecz adwokata K. R. (Kancelaria Adwokacka ul. (...) (...)-(...) B.) kwotę 7.200 złotych powiększoną o należny podatek VAT z tytułu nieopłaconej pomocy prawnej świadczonej z urzędu (punkt III.).

Z ustaleń poczynionych przez Sąd Okręgowy wynikało, że w dniu 27 września 2007 roku strony zawarły umowę kredytu inwestycyjnego nr 202- (...), na podstawie której pozwany udzielił powodowi kredytu w kwocie 755.000 zł. Jednocześnie w umowie powód oświadczył, że środki z kredytu przeznaczy na finansowanie nakładów inwestycyjnych związanych z uruchomieniem pralni (...) w (...) w B..

Pralnia miała być prowadzona w ramach umowy franczyzowej zawartej z firmą (...) S.A., od której na mocy umowy kupna – sprzedaży z dnia 10 września 2007 r. powód zakupił urządzenia pralnicze: 2 agregatory do chemicznego czyszczenia, stół detaszerski z kompresorem, stół do prasowania z wytwornicą pary, pralnicę-wirówkę, suszarkę bębnową, transporter wieszakowy do odzieży, pakowarkę do odzieży wolnostojącą, stację uzdatniania wody, za łączną kwotę 600.000 zł brutto, ustaloną na podstawie faktury VAT nr (...) z dnia 25 października 2007 r. Jedną z przewidzianych w umowie form zabezpieczenia kredytu, było przewłaszczenie kredytowanych maszyn i urządzeń pralniczych (§ 21 ust. 1 umowy kredytu). W związku z powyższym w dniu 7 listopada 2007 r. podpisano umowę przeniesienia własności rzeczy ruchomej, tj. środków trwałych znajdujących się w pralni (...). Na mocy powyższej

umowy powód przeniósł na pozwanego własność ruchomości wymienionych w § 2 ust. 1 lit. od a) do i), zaś pozwany zobowiązał się korzystać z prawa własności przedmiotu przewłaszczenia tylko w takim zakresie, w jakim jest to niezbędne do zabezpieczenia wierzytelności wynikającej z umowy kredytu (§ 8 umowy). Zgodnie z postanowieniami § 4 ust. 1 umowy przeniesienia własności rzeczy ruchomej, powód zatrzymał przedmiot przewłaszczenia w swoim posiadaniu do bezpłatnego używania. Powód mógł posiadać i używać przedmiotowe ruchomości do czasu otrzymania od pozwanego pisemnego wezwania do wydania przedmiotu przewłaszczenia, w związku z niespłaceniem całości lub części zabezpieczonej wierzytelności.

Z dalszych ustaleń Sądu Okręgowego wynikało, że w dniu 27 sierpnia 2007 r. powód podpisał z (...) S.A. umowę franczyzową oraz umowę podnajmu lokalu użytkowego o powierzchni 60 m⁽²⁾ w (...) w B., który przeznaczył na prowadzenie pralni (...).

W dniu 30 grudnia 2008 r. powód zawarł z (...) S.A. kolejną umowę franczyzową oraz w dniu 6 stycznia 2009 r. umowę wynajmu urządzeń, stanowiących ich własność. Przedmiotem umowy były nowe urządzenia bez dodatkowego wyposażenia, m.in. stół do prasowania, stół detaszerski J., transporter piętrowy C., pakowarka wolnostojąca, które zainstalowane zostały w pralni chemicznej (...) w (...) przy ul. (...) w B.. Czynsz za wynajem maszyn pralniczych miał wynosić 2.531,28 zł netto miesięcznie. Powód jeden z zakupionych w dniu 10 września 2007 r. agregatorów do chemicznego czyszczenia przeznaczył na prowadzenie działalności w drugiej pralni. Jednocześnie w dniu 31 stycznia 2009 r. powód podpisał z (...) S.A. umowę podnajmu lokalu usługowego mieszczącego się w (...). W dniu 9 września 2009 r. w związku z nieuregulowaniem w terminie zaległości z tytułu opłat, powód otrzymał od (...) S.A. wypowiedzenie umowy franczyzowej oraz umowy podnajmu w (...) oraz w (...). Przedmiotowe pralnie przejęła spółka (...) S.A., prowadząc w tych miejscach działalność gospodarczą. Nowopowstała spółka (...) sp. z o. o. w dniu 2 listopada 2010 r. zawarła z (...) S.A. umowę franczyzową, której przedmiotem było przyznanie prawa uruchomienia i prowadzenia pralni chemicznej (...) i korzystanie ze znaku firmowego w sposób określony przez (...) S.A. w lokalach usługowych. W dniu 2 listopada 2010 r. powyższe spółki zawarły umowę wynajmu urządzeń, które wraz z jednym z przewłaszczonych agregatorów miały stanowić wyposażenie pralni (...) w (...) z czynszem w wysokości 2.421,23 zł netto miesięcznie. W dniu 19 marca 2012 r. (...) S.A. wypowiedziała (...) sp. z o.o. umowę franczyzową, umowę podnajmu oraz umowę wynajmu urządzeń w wymienionych wyżej centrach handlowych. Przedmiotowymi pralniami chemicznymi włada (...) S.A. od momentu ich faktycznego przekazania.

Następnie, Sąd Okręgowy ocenił, że w myśl art. 101 ust. 1 ustawy – Prawo bankowe, zabezpieczenie wierzytelności banku może być dokonane w drodze przeniesienia na bank przez dłużnika lub osobę trzecią, do czasu spłaty zadłużenia wraz z należnymi odsetkami i prowizją, prawa własności rzeczy ruchomej lub papierów wartościowych. Stwierdził, że istotą tzw. przewłaszczenia na zabezpieczenie jest czasowe przeniesienie przez dłużnika lub przez osobę trzecią na bank prawa własności rzeczy ruchomej lub papierów wartościowych. Przeniesienie własności rzeczy lub papierów wartościowych na wierzyciela następuje na skutek zawarcia umowy przewłaszczenia i w tym momencie. Z postanowień art. 101 Prawa bankowego wynika, że przenieść można w ten sposób własność każdej rzeczy ruchomej (np. nowej lub używanej, wytwarzanej seryjnie lub unikatowej). Skromne regulacje ustawowe odnoszące się do umowy przewłaszczenia sprawiają, że swoboda stron jest bardzo duża w zakresie kształtowania jej treści, a więc w sposób najbardziej odpowiadający potrzebom oraz okolicznościom danej transakcji. Podstawową przyczyną zawierania umowy przewłaszczenia jest zabezpieczenie wierzytelności banku. Cel ten jest realizowany w umowie z warunkiem zarówno rozwiązującym, jak i zawieszającym. W pierwszym przypadku wierzyciel z momentem zawarcia umowy staje się właścicielem rzeczy, co daje mu silną pozycję zwłaszcza względem innych wierzycieli przewłaszczającego (np. w przypadku ogłoszenia upadłości tego ostatniego). W drugim przypadku zaś własność ta przechodzi na wierzyciela dopiero z chwilą braku spłaty zobowiązania. Funkcją umowy przewłaszczenia jest powiernicze przeniesienie prawa własności w celu zabezpieczenia wierzytelności.

Pozwany nigdy nie zażądał od powoda wydania przewłaszczonych ruchomości, a powód ruchomości tych nie wydał. Pozwany nie wszedł w posiadanie przedmiotowych ruchomości, nie mógł więc wynająć przedmiotowych ruchomości osobie trzeciej i pobierać z tego tytułu czynszu. Takie działanie pozostawałoby w sprzeczności z postanowieniami

§ 10 i § 11 umowy przeniesienia własności rzeczy ruchomej. Zgodnie ze wskazanymi postanowieniami umownymi, zaspokojenie niespłaconej wierzytelności kredytowej pozwanego wobec powoda mogło nastąpić wyłącznie przez zaliczenie wartości netto przewłaszczonej nieruchomości, ustalonej na dzień ich wydania powodowi, na poczet niespłaconego kredytu. Z umowy pomiędzy stronami nie wynika obowiązek pozwanego przejęcia przewłaszczonej nieruchomości i zaspokojenia w ten sposób niespłaconej wierzytelności kredytowej. Zgodnie z § 9 umowy, w przypadku niespłacenia całości lub części zabezpieczonej wierzytelności, pozwany ma prawo, a nie obowiązek, zażądania wydania przewłaszczonej rzeczy. Skorzystanie z tego uprawnienia uzależnione jest więc wyłącznie od woli pozwanego. Obowiązek skorzystania z zabezpieczenia w postaci przewłaszczenia ruchomości nie wynika również z umowy kredytu inwestycyjnego z dnia 27 września 2007 r. Przewłaszczenie na zabezpieczenie było jednym z wielu zabezpieczeń przewidzianych w umowie kredytu inwestycyjnego, pozwany miał więc prawo swobodnego wyboru zabezpieczenia, z którego chce skorzystać. Bank ma bowiem prawo żądać przedstawienia jednej lub nawet wielu form zabezpieczenia spłaty danego kredytu w przypadku, gdy w ocenie banku ryzyko kredytowe jest znaczące. Banki mają prawo żądać od kredytobiorcy zabezpieczenia zwrotu kredytów przewidzianego prawem cywilnym i wekslowym, a także zwyczajami przyjętymi we współpracy z bankami krajowymi i zagranicznymi. Możliwa jest więc wielość form zabezpieczenia jednego kredytu, a wierzycielowi służy prawo swobodnego wyboru środka zabezpieczenia w razie dochodzenia i egzekwowania przysługującej mu wierzytelności (Zbigniew Ofiarski, Komentarz do ustawy - Prawo bankowe, LEX 2013).

Sąd Okręgowy nie dopatrył się żadnej podstawy prawnej do uwzględnienia żądania zapłaty na rzecz powoda od pozwanego. W ocenie Sądu I instancji nie można było uznać za zasadne stanowiska powoda, iż pozwany nienależycie wykonał zobowiązanie (umowa kredytu łącząca strony). W ocenie Sądu Okręgowego nieuzasadnione było także twierdzenie, iż niekorzystanie z powołanej formy zabezpieczenia może w jakikolwiek sposób szkodzić powodowi. Nie można bowiem mówić o nienależytym wykonaniu zobowiązania czy bezprawnym i zawinionym zaniechaniu. Należy wskazać, iż jeśli przewłaszczone maszyny znalazły się w bezprawnym posiadaniu osoby trzeciej, powód mógł wytoczyć powództwo posesoryjne i odzyskać posiadanie. Pozwany nie ponosi odpowiedzialności za działania spółek (...) S.A. oraz (...) Sp. z o.o. Nie zawierał z wymienionymi podmiotami żadnych umów, których przedmiotem byłoby posiadanie przewłaszczonej nieruchomości.

Sąd I instancji oddalił wniosek powoda o przeprowadzenie opinii z dowodu biegłego z zakresu księgowości i wyceny uznając, że okoliczności, dla których wniosek został złożony nie mają związku ze sprawą i jego uwzględnienie zmierzałoby do niezasadnego przedłużenia postępowania.

O kosztach sądowych Sąd I instancji orzekł na podstawie art. 102 k.p.c. odstępując od obciążania nimi powoda. Ponadto przyznał adwokatowi reprezentującemu powoda z urzędu wynagrodzenie w wysokości odpowiadającej stawce przewidzianej w § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2013 r., poz. 461, ze zm., j. t.) powiększone o należny podatek VAT.

Apelację od powyższego wyroku wniósł powód M. M., który zaskarżył go w części tj. w punkcie I, orzeczeniu zarzucając:

I. naruszenie prawa materialnego, a mianowicie:

- **art. 471 k.c. poprzez jego niezastosowanie, skutkujące oddaleniem powództwa w niniejszej sprawie, podczas gdy, nienależyte wykonanie przez pozwanego umowy przeniesienia własności rzeczy ruchomej z dnia 7 listopada 2007 r. polegające na niezażądaniu wydania środków trwałych znajdujących się w pralni (...)w B. przy ul. (...) lok. 22 zlokalizowanej w hipermarkecie (...) stanowiących przedmiot zabezpieczenia wierzytelności (...) SA z tytułu kredytu inwestycyjnego zaciągniętego przez powoda wobec niespłacenia części wierzytelności oraz nieprzedsięwzięciu czynności zmierzających do przywrócenia powodowi prawa do korzystania z ww. ruchomości bądź też zaspokojenia przysługującej bankowi**

wierzytelności z tytułu zadłużenia kredytowego oraz zapobieżenia utracie wartości ww. ruchomości, spowodowało szkodę w majątku powoda o wartości 552 000 złotych, pozostającą w adekwatnym związku przyczynowym z ww. zaniechaniem;

II. naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na wynik sprawy, a mianowicie:

- **art. 233 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie i brak jego wszechstronnego rozważenia, skutkujące wyprowadzeniem wbrew zasadom doświadczenia życiowego, wniosków z niego niewynikających, a mianowicie:**
- **przyjęcie, iż pozwany należycie wykonał zobowiązanie wynikające z umowy kredytowej oraz umowy przeniesienia własności rzeczy ruchomej oraz, że jego zachowanie w żaden sposób, nie wywołało szkody w majątku powoda, podczas gdy przeciwne wnioski wypływają z treści zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego,**
- **pominięcie w ocenie okoliczności faktycznych niniejszej sprawy kwestii wynikającej z treści wyjaśnień powoda co do bezprawnego sposobu pozbawienia własności ruchomości stanowiących przedmiot umowy przeniesienia własności, co uniemożliwiało mu korzystanie z nich oraz spłacanie rat kredytowych środkami pochodzącymi z działalności prowadzonej z ich wykorzystaniem oraz co do braku jakiegokolwiek reakcji banku zmierzającej do odzyskania ww. ruchomości i pomniejszenia wysokości zobowiązania kredytowego o przewłaszczone przedmioty,**
- **art. 278 § 1 k.p.c. w zw. z art. 233 k.p.c. wyrażające się oddaleniem wniosku dowodowego powoda o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu księgowości i wyceny, co skutkowało niewyjaśnieniem istotnych okoliczności sprawy w postaci wysokości szkody w majątku powoda wynikłej z nienależytego wykonania umowy łączącej go z pozwanym,**
- **art. 328 § 2 k.p.c. poprzez niewskazanie w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku przyczyn, dla których sąd odmówił wiarygodności i mocy dowodowej zeznaniom świadka I. G. oraz zgromadzonym w sprawie dokumentom.**

Wskazując na powyższe, skarżący wniósł o:

- I. uchylenie zaskarżonego wyroku w punkcie I oraz przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji,**
- II. odstąpienie od obciążania powoda kosztami procesu za postępowanie przed Sądem drugiej instancji,**
- III. nakazanie wypłaty ze Skarbu Państwa na rzecz pełnomocnika powoda kosztów nieopłaconej pomocy prawnej świadczonej z urzędu za postępowanie przed Sądem drugiej instancji.**

SĄD APELACYJNY, ZWAŻYŁ CO NASTĘPUJE:

Apelacja powoda jest bezzasadna.

Sąd Apelacyjny uznaje ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Okręgowy za prawidłowe i przyjmuje je za własne. Wbrew przekonaniu skarżącego, ustaleń tych dokonano bez obrazy przepisu art. 233 § 1 k.p.c., w oparciu o wszechstronnie przeanalizowany, oceniony zgodnie z zasadami wiedzy, logiki i doświadczenia życiowego materiał dowodowy. W każdym razie skarżący nie wykazał, aby tak ujęte kryteria oceny wiarygodności i mocy dowodów

zostały przez Sąd I instancji naruszone, prowadząc do ustaleń niezgodnych z materiałem dowodowym. Nie jest bowiem usprawiedliwiony zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. wyłącznie z tej tylko przyczyny, że własna ocena dowodów dokonana przez stronę jest odmienna od oceny Sądu. Pogląd taki był już wielokrotnie wypowiedziany w orzecznictwie. Jeżeli z określonego materiału dowodowego Sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena Sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów i musi się ostać. Tylko bowiem w przypadku, gdy brak jest logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami lub gdy wnioskowanie Sądu wykracza poza schematy logiki formalnej albo - wbrew zasadom doświadczenia życiowego - nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo - skutkowych, przeprowadzona przez Sąd ocena dowodów może być skutecznie podważona (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 września 2002 roku w sprawie II CKN 817/00, LEX nr 56906). We wniesionej apelacji skarżący nie wskazuje tymczasem, jakie kryteria oceny naruszył Sąd Okręgowy przy ocenie konkretnych dowodów, a jego ocena tych samych dowodów jest wyłącznie subiektywna i odmienna. W tych warunkach, uzasadnienie apelacji stanowi wyłącznie nieskuteczną polemikę z ustaleniami i oceną materiału dowodowego dokonaną w przedmiotowej sprawie.

Podkreślenia wymaga, że w sprawie bezspornym było, że strony łączyła umowa kredytu inwestycyjnego Nr (...) na rachunku kredytowym w walucie polskiej dla posiadaczy rachunku bieżącego typu (...) zawarta w dniu 27.09.2007 r., na mocy której pozwany udzielił powodowi kredytu w kwocie 755 000 złotych na finansowanie nakładów inwestycyjnych związanych z uruchomieniem pralni (...) w hipermarkecie (...) w B., która to pralnia miała być prowadzona w formie umowy franczyzowej zawartej z firmą (...) S.A.

Bezspornym było także, że w § 21 ww. umowy wprowadzono, aż kilka zabezpieczeń, wśród których znalazła się umowa przewłaszczenia rzeczy ruchomych w postaci urządzeń pralniczych. W konsekwencji w dniu 7 listopada 2007 r. została zawarta umowa przeniesienia własności rzeczy ruchomej, w której w § 9 strony ustaliły, że w przypadku niespłacenia całości lub części wierzytelności (...) ma prawo żądać wydania mu rzeczy P..

Należy pamiętać, że przewłaszczenie rzeczy na zabezpieczenie wierzytelności jest stosunkiem prawnym, który strony mogą ułożyć według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się naturze tego stosunku, ustawie lub zasadom współżycia społecznego (art. 353¹ k.c.). W razie ustanowienia jeszcze innych zabezpieczeń kredytu, jak to miało miejsce w niniejszej sprawie – ukształtowanie treści stosunków tworzących zabezpieczenie wierzytelności również stosownie do treści art. 353¹ k.c. pozostawione zostało uznaniu stron. Strony zatem mogły wprowadzić do umowy o kredyt postanowienia co do kolejności realizacji poszczególnych zabezpieczeń na wypadek zaprzestania spłacania kredytu przez powoda, czego jednak nie uczyniły.

W orzecznictwie prezentowane jest stanowisko, że jeżeli takie postanowienia do umowy kredytowej nie zostały wprowadzone, każda umowa o zabezpieczenie musi być traktowana samodzielnie i odrębnie (vide: uchwała Sądu Najwyższego z dnia 5 maja 1993 r. III CZP 54/93 OSNC 1993/12/219). Oznacza to w konsekwencji, że w takiej sytuacji nie ma podstaw do narzucania korzystającemu z tych zabezpieczeń jakichkolwiek ograniczeń. Może on zatem korzystać ze swych uprawnień w taki sposób, jaki uzna za właściwy również poprzez egzekwowanie zapłaty nie spłaconej należności kredytowej poprzez realizację innego zabezpieczenia przed zaspokojeniem się z rzeczy przewłaszczonych.

Należało zatem stwierdzić, że mając na uwadze treść łączących strony postanowień umownych pozwany Bank nie miał obowiązku zaspokajać się z przedmiotu przewłaszczenia. Wobec nieuregulowania kolejności zabezpieczeń – o sposobie zaspokojenia i zakresie realizacji zabezpieczeń mógł decydować samodzielnie, w tym również skorzystać z innego sposobu zabezpieczenia roszczenia przed zaspokojeniem z przedmiotu przewłaszczenia.

Nie skorzystanie przez pozwany Bank z zaspokojenia się z przewłaszczonych rzeczy nie narusza zatem postanowień umów łączących strony, a w konsekwencji nie rodzi odpowiedzialności pozwanego względem powoda z tytułu nienależytego wykonania zobowiązania (art. 471 k.c.) albowiem brak jest związku przyczynowego pomiędzy zachowaniem pozwanego (nie korzystającego z zaspokojenia się z rzeczy przewłaszczonych), a ewentualną stratą powoda związaną z utratą będących przedmiotem umowy przewłaszczenia ruchomości. W okolicznościach sprawy

takie postępowanie pozwanego jest zrozumiałe zważywszy, że doszło do utraty ruchomości przez powoda, który w § 5 umowy przeniesienia własności rzeczy ruchomej z dnia 7 listopada 2007 roku zobowiązał się wobec powoda do utrzymania przedmiotu przewłaszczenia i w to w stanie nie pogorszonym, a mimo to dopuścił do utraty ich posiadania – zaspokojenie się pozwanego Banku z przedmiotu przewłaszczenia może być utrudnione. Powód przyznał natomiast w toku postępowania, że nie podejmował żadnych działań, w tym nie domagał się przywrócenia posiadania ruchomości od Spółki (...), która je przejęła (wyjaśnienia powoda k. 669v. akt).

Analizując treść umowy przeniesienia rzeczy ruchomej z dnia 7 listopada 2007 roku należy stwierdzić, że z żadnych z jej postanowień nie wynika obowiązek pozwanego zażądania wydania mu ruchomości od aktualnego ich posiadacza, a następnie wynajmowania ich lub wydzierżawiania, czy sprzedaży. Zgodnie z § 9 ww. umowy w przypadku niespłacenia całości lub części zabezpieczonej wierzytelności, pozwanemu zastrzeżono bowiem jedynie, jak prawidłowo przyjął Sąd pierwszej instancji, prawo, a nie obowiązek, zażądania wydania od powoda przewłaszczonych rzeczy. Oznacza to zaś, że skorzystanie lub nieskorzystanie z tego prawa uzależnione zostało wyłącznie od woli pozwanego. Nie ulega też wątpliwości, że pozostawienie rzeczy w posiadaniu powoda było w jego interesie, najpierw bowiem gospodarczo wykorzystywał przedmiot przewłaszczenia prowadząc samodzielnie działalność gospodarczą (do wypowiedzenia mu umowy franczyzowej w związku z zaległościami płatniczymi), a następnie korzystała z nich Sp. z o.o. (...) w B. (w której posiadał udziały), do wypowiedzenia jej umowy franczyzowej z dnia 19 marca 2012 roku, w dniu 9 września 2012 roku z powodu zaległości płatniczych wynikających z ww. umowy (wypowiedzenia k. 70-71, 108-109, umowa k. 72-107 akt). Sąd Apelacyjny, zatem i w tym przypadku nie dopatrywał się normalnego związku przyczynowego pomiędzy ewentualną stratą powoda na skutek utraty posiadania ruchomości a wykonaniem umowy przez pozwanego. W umowie tej zawarto jedynie stwierdzenie (§ 4), że przewłaszczający zatrzymuje przedmiot przewłaszczenia do bezpłatnego używania, do czasu otrzymania od pozwanego wezwania do wydania przedmiotu przewłaszczenia w związku z niespłaceniem całości lub części zabezpieczonej wierzytelności. Pozwanego nie łączy ze Spółką (...) żaden stosunek prawny. Powód nie udowodnił, aby pozwany wyrządził mu szkodę swoim zawinionym działaniem, sprzecznym z wiążącą ich umową. Dlatego też nie doszło do naruszenia art. 278 § 1 k.p.c. albowiem przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego z zakresu księgowości i wyceny było zbędne wobec braku wykazania okoliczności świadczących o nienależytym wykonaniu umowy przez pozwanego. Podkreślenia wymaga, że umowa przewłaszczenia na zabezpieczenie jest zawierana w celu zabezpieczenia a nie zaspokojenia wierzyciela oraz pełni funkcję wzmacniającą pozycję wierzyciela, który może z niej skorzystać bądź nie kiedy nie następuje zaspokojenie. W przeciwnym wypadku należałoby bowiem uznać, że przewłaszczenie na zabezpieczenie stanowi surogat wykonania zobowiązania jako świadczenie w miejsce wykonania (art. 453 k.c.), co całkowicie kłóci się z funkcją przewłaszczenia jako zabezpieczenia, a nawet naruszałoby interes wierzyciela, który z reguły jest zainteresowany otrzymaniem świadczenia zgodnego z zawartą umową, w tym przypadku umową kredytu (vide: System Prawa Prywatnego, Prawo zobowiązań – umowy nienazwane, Tom 9 pod red. Zbigniewa Radwańskiego, Wydawnictwo C.H.Beck Instytut Nauk Prawnych PAN Warszawa 2010 str.324).

W okolicznościach sprawy, Sąd Apelacyjny stwierdza przy tym brak podstaw do uwzględnienia ostatecznego zarzutu apelacji dotyczącego naruszenia przepisu z art. 328 § 2 k.p.c. i wyjaśnia, że zgodnie z powszechnie przyjmowanym w orzecznictwie poglądem zarzut ten może być usprawiedliwiony tylko w tych wyjątkowych okolicznościach, w których treść uzasadnienia orzeczenia Sądu całkowicie uniemożliwia dokonanie oceny toku wyводу, który doprowadził do wydania orzeczenia lub w przypadku zastosowania prawa materialnego do niedostatecznie jasno ustalonego stanu faktycznego (vide: w wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 marca 2011 roku, II PK 202/10, LEX nr 817516; wyrok Sądu Najwyższego 7 stycznia 2010 roku, II UK 148/09, LEX nr 577847; wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 27 października 2010 roku, I ACa 733/10, LEX nr 756715). W odpowiedzi na ten zarzut skarżącego zauważać trzeba, że o powyższym w sprawie nie może być mowy, a uzasadnienie zaskarżonego wyroku zawiera ustalenia faktyczne, ocenę dowodów i rozważania pozwalające odtworzyć tok rozumowania Sądu Okręgowego.

Nie znajdując więc żadnych podstaw do uwzględnienia apelacji powoda, Sąd Apelacyjny oddalił ją w całości na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania odwoławczego Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c., zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu, w tym o kosztach zastępstwa procesowego pozwanego w tym

postępowaniu orzeczono na podstawie § 12 ust. 1 pkt 2) w zw. z § 6 pkt 7) rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2013 roku, poz. 490). W pierwszej kolejności wskazać trzeba, że strona powodowa przegrała przedmiotowe postępowanie, co stało się podstawą dla zastosowania przepisu art. 98 k.p.c. jako uzasadnienia dla rozstrzygnięcia o kosztach zastępstwa procesowego na rzecz pozwanego. W przepisie art. 102 k.p.c. ustawodawca unormował zasadę słuszności, zgodnie z którą w przypadkach szczególnie uzasadnionych, sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej kosztami w ogóle. Przepis ten ze względów słusznościowych daje sądom swobodę przy rozstrzygnięciu o zwrocie kosztów procesu. Przepis ten nie może być jednak stosowany rozszerzająco i wyklucza uogólnienia. W utrwalonym orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się stosowanie art. 102 k.p.c., gdy: sprawa ma wątpliwy i dyskusyjny charakter (vide: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 kwietnia 1971 roku, I PZ 17/71, OSNCP 1971, nr 12, poz. 222; dochodzone roszczenie powoda wynika z niejasno sformułowanych przepisów (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 grudnia 1973 roku, I PR 456/73, OSNCP 1974, nr 9, poz. 154); strona przegrywająca znajduje się w wyjątkowo trudnej sytuacji majątkowej, a wytaczając powództwo była subiektywnie przeświadczona o słuszności dochodzonego roszczenia, natomiast strona wygrywająca korzystała ze stałej obsługi prawnej i nie poniosła dodatkowych nakładów na prowadzenie procesu (vide: wyrok Sądu Najwyższego z 17 listopada 1972 roku, I PR 423/72, OSNCP 1973, nr 7 – 8, poz. 138). Nie negując trudnej sytuacji majątkowej powoda, należało zauważyć, że w niniejszym postępowaniu brak było podstaw do odstąpienia od obciążania powoda kosztami zastępstwa procesowego na rzecz pozwanego. Sąd Odwoławczy podkreśla, że strona przed wniesieniem apelacji obowiązana była wszechstronnie rozważyć, czy przysługuje jej dochodzone roszczenie oraz od kogo może żądać jego zaspokojenia i w jakiej wysokości. Wniosek ten jest tym bardziej uzasadniony, jeśli zauważyć, że stan majątkowy strony nie stanowi decydującej przesłanki zwolnienia jej od obowiązku zwrotu kosztów przeciwnikowi (vide: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 czerwca 2012 roku, I CZ 34/12, niepubl.).

Ponadto Sąd Apelacyjny przyznał adwokatowi reprezentującemu powoda z urzędu wynagrodzenie w wysokości odpowiadającej stawce przewidzianej w § 6 pkt 7 w zw. z § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2013 r., poz. 461, ze zm., j. t.) powiększone o należny podatek VAT.